

JAN KOCHANOWSKI

**Pieśń XV (Nie za
staraniem ani prze
mą sprawę...)**

JAN KOCHANOWSKI

PIEŚNI, KSIĘGI PIERWSZE

Pieśń XVI

Nie za staraniem ani prze mą sprawę²,
Miła, po tobie znam taką postawę³;
Szukaj, jako chcesz, nie najdziesz przyczyny,
Chyba żeć miłszy podobno kto inny.

A ja co mam rzec? Nie chcę się przeciwić;
Temu sie jedno nie mogę wydziwić,
Skąd tę niestałość białogłowy mają,
Że sie jako wiatr letni odmieniają.

Niedawne czasy, gdy mię poczytano⁴
W liczbę fortunnych i za tego miano,
Który mógł wszystko otrzymać u ciebie,
A mnie sie zdało, żem był wszystek w niebie.

Dziś inne wiatry przeciwko mnie wieją,
Straciłem wszystko zaraz i z nadzieją;
Nie wiem, co mię za wiedźma osypała
I lichem⁵ zdradnych słów uczarowała.

Niech ci sie, miła, wszystko dobre wodzi⁶,
Z kimkolwiek przestać twoje serce godzi;
Ale rozeznać umiej przyjaciela,
A trudno naleźć masz⁷ jednego z wielu.

Nie dufaj temu, kto gładkość⁸ miłuje,
Bo ten na słabym gruncie sie buduje:
Słońce jednako i padnie⁹, i wschodzi,
Nam zawždy¹⁰ z laty cokolwiek odchodzi.

A gdy czas przyjdzie ostatniej potrzebie¹¹,
Ledwie sie najdzie, kto ciało pogrzebie.
Takiem ja chcę być przyjacielem tobie;
Lecz wolę, że ty płaczesz na mym grobie.

¹W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Pieśniach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

²*Nie za staraniem ani prze mą sprawę* — bez mojego udziału; nie wskutek moich starań. [przypis redakcyjny]

³*po tobie znam taką postawę* — doznaję od ciebie takiego zachowania się. [przypis redakcyjny]

⁴*poczytać* — zaliczyć. [przypis redakcyjny]

⁵*liczo* — nieszczęście (liczo to liczba nieparzysta; miała ona przynosić nieszczęście). [przypis redakcyjny]

⁶*dobre wodzi* (starop.) — dobrze powodzi. [przypis redakcyjny]

⁷*trudno naleźć masz* (starop.) — nie znajdziesz. [przypis redakcyjny]

⁸*gładkość* (starop.) — piękno, uroda. [przypis redakcyjny]

⁹*padnie* — zachodzi. [przypis redakcyjny]

¹⁰*zawždy* (starop.) — zawsze. [przypis redakcyjny]

¹¹*czas (...) ostatniej potrzebie* — godzina śmierci. [przypis redakcyjny]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/piesni-ksiegi-pierwsze-piesn-xv>

Tekst opracowany na podstawie: Pieśni Jana Kochanowskiego księgi dwoje, Drukarnia Łazarzowa, Kraków, 1586

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Okładka na podstawie: *-Dawn-*@Flickr, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przeznacz darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).